RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

LAUSUNTO

1776116

Pvm/Datum/Date
6.9.2024

Dnro/Dnr/DNo
5127/00.00.01.00.02/2024

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Maa- ja metsätalousvaliokunnan pyyntö asiantuntijalausunnon toimittamisesta asiassa E 46/2024 vp Valtioneuvoston selvitys: EU:n valmistautuminen laajentumiseen

Ruokaviraston asiantuntijalausunto asiassa E_46_2024 vp

Ruokavirasto on vastaanottanut eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan pyynnön kirjallisen asiantuntijalausunnon antamisesta. Ruokavirasto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi asiassa ja toteaa kohteliaimmin seuraavaa:

EU:n laajentumisen voidaan arvioida vaikuttavan merkittävästi nykyisen yhteisen maatalouspolitiikan sisältöön ja toimeenpanoon. Yksinomaan Ukrainan maatalouden mukaantulo EU:n sisämarkkinoille ja yhteisen maatalouspolitiikan toteuttajaksi muuttaa nykyisten jäsenmaiden maatalouden asemaa ja toimintaedellytyksiä merkittävästi. Ruokavirasto katsoo, että tulevan CAP-kauden suunnittelussa on jo välttämätöntä huomioida uusien jäsenmaiden merkitys sekä maataloustuotannon määrälle että niiden vaikutus yhteisen maatalouspolitiikan toteutukseen ja erityisesti sen kustannuksiin.

Oletettavaa on, että yhteisen maatalouspolitiikan tukijärjestelmiin tulee isoja merkittäviä muutoksia, koska nykyisten järjestelmien soveltaminen sellaisenaan uusissa jäsenmaissa kasvattaisi maatalousohjelman menoja merkittävästi, eikä sen todennäköisesti tule olemaan mahdollista. Isot muutokset tukijärjestelmiin merkitsevät väistämättä isoja muutoksia myös politiikkaohjelmien tekniseen toteutukseen maksajavirastoissa, ja sitä kautta toimeenpanon tarvitsemiseen resursseihin ja kustannuksiin. Uusia CAP-strategiakausia suunniteltaessa on ensi arvoisen tärkeää, että toimeenpanon ammattilaisia kuullaan riittävän ajoissa, jotta digitalisaation sallimat hyödyt toimeenpanossa voidaan täysimääräisesti hyödyntää.

Mikäli laajentuminen halutaan toteuttaa siten, että kannattava maataloustuotanto turvataan edelleen myös nykyisillä tuotantoalueilla, se lisännee tarvetta kansalliselle liikkumavaralle sen varmistamiseksi, että tuotanto saadaan pysymään kannattavana kaikkialla EU:ssa. Tämä hajautettu tuotanto on EU:n huoltovarmuuden ja nimenomaan elintarvikehuoltovarmuuden kannalta välttämätöntä. Ukrainan kaltaisen suurtuottajan vaikutus EU:n ruokamarkkinoihin on valtava.

Ruokavirasto
PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Puh. 029 530 0400 (vaihde)
ruokavirasto.fi
Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket
PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Tfn 029 530 0400 (växel)
livsmedelsverket.fi
FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority
P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)
foodauthority.fi
Business ID: 2911686-7

Suomen kaltaisen pienen jäsenmaan, jossa ruokaomavaraisuutta on aina pidetty kansallisen turvallisuuden peruskivenä, on ajoissa ryhdyttävä turvaamaan oman tuotantonsa jatkuvuutta. Yhtenä keinona on panostaa määrän sijasta laatuun ja erilaisuuteen. On panostettava aktiivisesti vientiin, ja löydettävä aktiivisella tuotekehittelyllä ja markkinoinnilla uusia suomalaisuuden vahvuuksiin perustuvia tuotteita ja markkina-alueita.

Vaikka ilmastonmuutoksen vastainen taistelu ja luonnon monimuotoisuuden kunnioittaminen ovat tärkeitä tavoitteita ja huomioon otettavia tekijöitä eri politiikkasektoreilla (maatalous, energia, liikenne jne.), on seuraavia CAP-kausia suunniteltaessa huomattava, että erilaisten ympäristövaatimusten lisääminen tai tiukentaminen ja sitä kautta viljelijöiden hallinnollisen taakan lisääminen entisestään ilman riittävän laadukasta vaikutusten arviointia saattaa vaarantaa EU:n maatalouden kilpailukykyä, ja johtaa itse asiassa tuotannon vähenemiseen ja sitä kautta turvallisuuden kannalta vaaralliseen huoltovarmuuden heikentymiseen.

Komission mukaan tulevissa politiikka-arvioissa tulisi tarkastella, miten voidaan varmistaa muiden asiaan liittyvien politiikkojen tehokas ja johdonmukainen noudattaminen ja soveltaminen, jotta taataan korkeat turvallisuus- ja laatustandardit esimerkiksi elintarviketurvallisuuden, terveys- ja kasvinsuojelutoimien, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä ympäristön alalla.

EU:n laajentuminen lisännee väistämättä kasvinterveysriskejä. EU:n sisämarkkinoilla istutettaviksi tarkoitetut kasvit on varustettava kasvipassilla, mutta puutavaralle on harvoin erityisiä vaatimuksia. On odotettavissa, että vie aikaa, ennen kuin uudet jäsenmaat ovat implementoineet kasvipassijärjestelmän hyvällä tasolla. Merkittävää on erityisesti hyvän kasvinterveydellisen tilan varmistaminen uusissa jäsenmaissa EU:ssa säädeltyjen kasvintuhoojien osalta. Laajentuminen vaatii tarkkaavaisuutta erityisesti kasvinterveyden sisämarkkinavalvonnan suhteen, jota voidaan tehdä riskiin perustuen otantana resurssit huomioiden.